

FRANJO ČICEK: VESELE ZGODBE IZ SLAVNIH PUKŠ

1.

O graščaku iz Pukš, ki mu je bilo dolgčas

Tam za bregom je stala v starih časih graščina. V graščini je bival graščak, ki ni imel drugega dela, kakor da je pobiral desetino. A je ni sam pobiral, nego je imel biriče, ki so šli po vaseh in določevali desetino po mili volji. Graščak pa je lepo doma čakal in gledal skozi okno.

Nekega dne pa se je začel dolgočasiti. Pod milim Bogom ni vedel, kaj bi počel, da mu mine dan. Udaril je po zvoncu in v sobo pride njegov strežnik Matic.

»Čuj, Matic,« mu pravi, »dolgčas mi je. Preskrbi mi delo, da se bom zabaval!«

Matic je pogledal po sobi in opazil, da kar mrgoli muh.

»Naj gospod love muhe, pa se bodo imenitno zabavali!« je predlagal graščaku.

»Dobro,« odvrne graščak, »s čim jih pa naj lovim?«

Matic je položil prst na čelo. To je pomenilo, da nekaj premišljuje. Nato je šel po prstih iz sobe in se kmalu vrnil. V roki je imel rogovilasto vejo z natezljivo vrstico in lep kup kamenčkov.

»Matic, kaj pa imaš v roki?« se čudi graščak.

»Fičefaj,« pravi Matic, »s tem se da imenitno streljati! Le poskusite in če boste dobro merili, stavim glavo, da boste postrelili vse muhe!«

Graščak je bil zelo vesel lepega fičefaja. Zdaj mu ne bo več dolgčas. Odslovil je slugo ter pričel streljati na muhe. Po steni je lezla debela muha. Takoj jo vzame na piko. Napne vrstico in spusti. Tresk! in muhe ni več!

»V prah in pepel sem jo razmazal,« se veseli graščak, ko zaman išče ustreljeno muho. Takoj vzame na piko drugo.

»Ako bo šlo tako naprej,« si misli, »bom do večera pobil vse muhe!«

Streljal je s fičefajem kakor za stavo. Pa je naenkrat zapela svetilka in se sesula na tla. Kaj zato? Graščak je imel na piki muhe, za drugo mu še mar ni bilo. Kmalu nato je razgnal vazo s cveticami. V ogledalo je zarisal krasno osmerokrako zvezdo in sliko žlahtne gospe grofice je prebodel s kamnom tik pod nosom. Nak, zdaj mu ni bilo več dolgčas!

Na mizi je stal liter črnine. Glej jo, šentano muho, kako leze po steklenici! Frk! zleti kamen. Cink, je zapelo in krasen namizni prt je bil na mah črn, pod mizo pa se je nabirala čedna luža.

Muhe so se prestrašene umikale razjarjenemu graščaku, ki je dirkal s fičefajem za njimi. Sedale so na okno. Cink, je zapela šipa in tudi tam jim ni bilo več obstanka. Poskrile so se v kote.

»Hudimana, nobene ni več!« se čudi graščak, »vse sem pobill!«

O ne. Glej, po vratih še leze ena! Graščak jo zagleda.

»Tudi to mrho bom razmazal v prah in pepel!« zakriči na ves glas ter pomeri. Napel je vrstico in jo izpustil:

Pa so se v tistem hipu odprla vrata in v sobo stopi žlahtna gospa grofica. Čimbum! je priletel kamen namesto na muho prežlahtni gospé grofici na čelo, da je na mah videla vse zvezde in še rimsko cesto. Graščak je debelo gledal, kakšno muho je pogodil. Presneto, zdaj se ni več zabaval in bi gotovo rajši imel dolgčas. Kajti je prežlahtna gospa prišla hitro k sapi in zavpila:

»Kaj, kaj, kako? Katero mrho boš razmazal v prah in pepel, kaj, dedec nemarni? Čakaj, kujon, ti bom že dala!«

Zapazila je v kotu metlo. Ročno jo je pograbila ter natreskala z njo graščaka po glavi, da ga je kar sukalo. Nato je pobrala fičefaj na tleh in ga razčesnila na dvoje.

»Še enkrat te naj dobim pri takih budalostih, pa te obesim za pete!« je še grozila ter jezna odšla.

Graščak se je tipal za oteklo glavo in velika žalost ga je prijela pri srcu. Fičefaja ne sme več imeti, sicer bo visel za pete. To je nevarna reč! Še za glavo ni prijetno viseti, kaj šele za pete. Hočeš nočeš se je vdal v svojo usodo in zopet preživljal dolgčas.

2.

Kako se je Pukšan vozil z avtom

Pukšani so vozili gnoj na njive, da bodo imeli debelo repo. Župan je vozil z mlado kobilo in ko se je vračal s praznim vozom, ga sreča lep avto. Kobila še ni videla takega čudnega voza, hop! pa je zavila preko jarka na travnik. Ko se je župan pobral in zopet privlekel kobilo in voz nazaj na cesto, ga vpraša Smrduhov Nace, kako da je njegova kobila tako strašljiva.

»Butec,« mu odvrne župan, »zakaj je strašljiva! Ali se ti ne bi ustrašil, ako bi na primer videl, da tvoje hlače same letijo po cesti? Kobili pač ne gre v glavo, da lahko voz sam vozi! To je tisto!«

Smrduhovemu Nacetu reč ni šla bogve kako v glavo. Pa je oni dan poprosil prvega šoferja, ki ga je srečal, naj ga vzame s seboj v avto.

Nikdar da se še ni vozil s takim čudnim vozom, ki sam drvi naprej in se še zmeni ne, da bi ga kdo vlekel. Šofer je bil dober mož in je rad ustregel Nacetu. Povabil ga je v avto ter pogнал motor. Zdrvela sta kakor blisk in bila naenkrat v novem kraju, ki ga še Nace nikoli ni videl.

»Primojdunaj, to je vožnja!« se je čudil Nace in občudoval šoferja, ki je tako učen mož in suče samo majhno kolo, pa gre vse kakor strela. Šoferju je reč laskala in hotel se je še bolj postaviti. Pogнал je avto z največjo brizino.

»Preteto, kar sapo mi zapira!« je zadovoljno godel Nace in se smatral za velikega gospoda. Privozila sta do velikega travnika, kjer so racale gosi.

»Eno si privoščiva!« predlaga Nace ter nagovarja šoferja, naj ustavi. Avto je privozil ravno na ovinek, kjer je stala košata jablana.

»Rečem ti,« zakriči Nace in potegne šoferja za rokav, »ustavi vendar že enkrat tvojo ropotijo!«

Rresk! sta zadela v jablano in v krasnem loku oba zletela na travnik. Šofer se je najprej potipal, če ima še cele kosti, Nace pa je mirno čepel v travi. Šele čez nekaj časa se je dvignil ter stopil k šoferju.

»Čujte, gospod,« mu je dejal, »kako pa vi ustavite tega hudimana, če ni nobenega drevesa blizu?«

Toda namesto odgovora je dobil Nace eno preko glave in je moral peš domov. Šofer pa je milo gledal razbiti avto, nato pa je vzdihnil:

»Preteti Pukšani, kam ste le gledali, ko je Bog pamet delil.«

Gustav Strniša Izgnanec

Starka priroda ima bele lasé,
burja ji divje jih češe:
globoko pod snegom že travniki spe.
Kdaj zrastejo šmarnice zopet in kreše?

Noge se trudne mi vdirajo v sneg,
veter me zbada in zbada,
rad bi prepodil z mehkih me leh,
pa, saj povsod je vsa v snegu livada.

Kakor otoček obdan od valov
sam sem sred tihe poljane,
rad bi od tod ... »Domov, le domov!«
krakajo v zraku hreščeče mi vrane.

»Pojdi in romaj domov, le domov!«
v srcu otožno odmeva.
Kje je moj dom, kje rodni moj krov?
Kje mamica moja sameva?